

DE VLAAMSE MINISTER VAN ONDERWIJS, JUSTITIE EN WERK

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 december 2001 betreffende de dienstencheques, wat betreft de naleving van het consumentenrecht en de geldigheidsduur van de dienstencheques.

- Definitieve goedkeuring

Samenvatting

Het Vlaamse Regeerakkoord 2024-2029 herbevestigt dat *'het dienstenchequesysteem een belangrijk instrument is om zwartwerk tegen te gaan door reguliere jobs te creëren voor kortgeschoolden en om de combinatie van arbeid-privé haalbaar te maken'*. Enerzijds wenst de Vlaamse Regering *'de loon- en arbeidsvoorwaarden van de huishoudhulpen te verbeteren om hun werk aantrekkelijk en werkbaar te houden'*. Anderzijds wenst de Vlaamse Regering *'In het belang van de transparantie tegenover de consument en de arbeidsomstandigheden van het personeel in overleg met de sector te gaan over de administratieve kosten, zonder de rendabiliteit uit het oog te verliezen'*.

Onderliggend besluit regelt de naleving van het Wetboek Economisch Recht door dienstenchequeondernemingen, waardoor de consumentenrechten van de gebruiker worden gewaarborgd. De naleving van het Wetboek Economisch Recht wordt als erkenningsvoorwaarde gekoppeld aan de erkenning als dienstenchequeonderneming. Het niet naleven van deze voorwaarden maakt het intrekken van deze erkenning mogelijk. Daarnaast past dit besluit ook de geldigheidsduur van een dienstencheque voor de gebruiker aan om impulsaankopen te vermijden.

1 SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld: werk

Het Vlaamse Regeerakkoord 2024-2029 herbevestigt dat de dienstencheques een belangrijk instrument blijven om zwartwerk tegen te gaan door reguliere jobs te creëren voor kortgeschoolden en om de combinatie arbeid-privé haalbaar te maken. In het belang van de transparantie tegenover de consument en de arbeidsomstandigheden van het personeel gaan we in overleg met de sector over de administratieve kosten, zonder de rendabiliteit uit het oog te verliezen.

De beleidsnota van de minister bevoegd voor werk herneemt deze doelstelling.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2026/151 van 9 mei 2026.

Er werd een gunstig advies verleend door de Inspectie van Financiën op 27 april 2026.

De Vlaamse minister, bevoegd voor het budgettair beleid, heeft zijn akkoord gegeven op 20 mei 2026.

De SERV heeft zijn advies gegeven op 6 juli 2026.

De Raad van State heeft advies nr. 79.757/1/V gegeven op 30 juli 2026, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

2 INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Het dienstenchequestelsel is een initiatief ter bevordering van buurtdiensten en -banen en stelt particulieren in staat om een erkende onderneming te betalen voor hulp van huishoudelijke aard, waarbij de dienstencheque als betaalmiddel wordt gebruikt. Dit kan tegen een voordelig tarief omdat de Vlaamse overheid een aanzienlijke financiële bijdrage levert. Eén cheque geeft een particulier recht om één uur diensten te laten presteren door een erkende dienstencheque-onderneming. Dienstencheques kunnen enkel gepresteerde arbeidstijd door de dienstenchequewerknemer bij de gebruiker vergoeden. Een dienstencheque heeft een geldigheidsduur van 12 maanden voor de gebruiker en een geldigheidsduur van 13 maanden voor de erkende onderneming.

Koppeling erkenning aan naleving consumentenrecht

Dit besluit schrijft de naleving van de bepalingen van het Wetboek Economisch Recht (WER) in het algemeen, en in het bijzonder het consumentenrecht in als een erkenningsvoorwaarde voor de erkenning van dienstencheque-ondernemingen.

Het consumentenrecht is een kernelement van het Europese economische recht en het Belgische Wetboek Economische Recht (o.a. boek VI). Als dusdanig wordt geen nieuwe verplichting geïntroduceerd, maar worden de bestaande Europese en federale regels binnen het Vlaamse beleidsinstrument van dienstencheques geïntroduceerd.

Indien een gebruiker beroep wenst te doen op het stelsel van de dienstencheques wordt een overeenkomst afgesloten met een erkende dienstencheque-onderneming. Wanneer een gebruiker, juridisch gezien een consument, een overeenkomst sluit met een erkende

dienstencheque-onderneming, is in hoofdzaak het federale consumenten- en contractenrecht van toepassing. En in het bijzonder de regels inzake marktpraktijken en onrechtmatige bedingen uit het Wetboek Economisch Recht. De beoordeling van de inhoud en rechtsgeldigheid van dergelijke overeenkomsten behoort tot de bevoegdheid van de FOD Economie. De Vlaamse overheid is niet bevoegd om contractuele bedingen inhoudelijk te toetsen, maar kan binnen haar bevoegdheid voor het dienstenchequestelsel erkennings- en transparantievoorwaarden opleggen aan ondernemingen, onder meer om gebruikers beter te informeren en conflicten te voorkomen.

Het doel van deze bepaling is om de gebruiker, als consument, te beschermen en de dienstenchequebedrijven te wijzen op hun verantwoordelijkheid wat betreft informatieverplichting, eerlijke handelspraktijken, transparantie van de contractuele voorwaarden, evenwichtige contracten, correcte facturatie en prijszetting,... Dienstenchequebedrijven ageren binnen een gesubsidieerd systeem, waardoor handelen binnen de fundamentele regels van eerlijke marktwerking en consumentenbescherming evident zou moeten zijn.

Het maatschappelijk draagvlak voor het dienstenchequesysteem berust onder andere op het vertrouwen van de gebruikers, transparantie in de (contractuele) samenwerking. Onduidelijke communicatie, ontoelaatbare handelspraktijken en klachten over misleiding tasten de reputatie van het systeem en dus het draagvlak van het dienstenchequesysteem aan. Met de koppeling van de naleving van het Wetboek Economische Recht aan de erkenningsvoorwaarden van de dienstenchequebedrijven wens ik het eerlijk en stabiel ondernemersklimaat binnen het dienstenchequesysteem te versterken.

Bij niet-naleving van de erkenningsvoorwaarde kan de erkenning van de dienstencheque-onderneming overeenkomstig artikel 2 §2, vierde lid van de wet van 20 juli 2001 tot bevordering van buurtdiensten en -banen desgevallend ingetrokken worden. Overeenkomstig artikel 2bis, §2 van voornoemde wet kan in dergelijk geval tevens overgegaan worden tot een (gedeeltelijke) inhouding van de totale inruilwaarde van de door de onderneming voor terugbetaling ingediende dienstencheques.

Geldigheidsduur van een dienstencheque en automatische terugbetaling

Een dienstencheque heeft momenteel een geldigheidsduur van 12 maanden voor de gebruiker en van 13 maanden voor de erkende onderneming. Deze geldigheidsduur werd oorspronkelijk vastgelegd om de gebruiker voldoende tijd te geven om de dienstencheques vóór de vervaldatum te gebruiken en zo het risico op verlies te beperken.

De geldigheidsduur van de dienstencheque voor de gebruiker wordt verkort naar 9 maanden om de overgangperiode waarin cheques met een oude aanschaf- en subsidiewaarde in omloop blijven te beperken en zo de budgettaire impact, alsook de administratieve last voor de Vlaamse overheid te verminderen. Een beperkte geldigheidsduur stimuleert regelmatige en bewuste consumptie.

De maatregel wordt als evenredig beschouwd, aangezien uit gebruiksgegevens blijkt dat ongeveer 90% van de aangekochte dienstencheques reeds binnen de eerste twee maanden na aankoop wordt gebruikt. Voor het merendeel van de gebruikers heeft de verkorting van de geldigheidsduur bijgevolg geen impact op het effectieve gebruik van de dienstencheques.

Ingevolge de volledige digitalisering van het dienstenchequesysteem, heeft deze wijziging geen financieel nadeel voor de gebruiker, aangezien de opvolging en terugbetaling van vervallen dienstencheques volledig geautomatiseerd zullen verlopen. Dienstencheques die zijn uitgegeven vanaf 1 juni 2025 en die vanaf dit jaar vervallen, worden immers automatisch terugbetaald ten belope van hun aanschafwaarde. In de praktijk betekent dit dat het probleem van vervallen dienstencheques die niet worden terugbetaald, zal verdwijnen vanaf 1 juni 2026.

Om de automatische terugbetaling uit te voeren is er een IBAN-nummer nodig. Indien geen correct of gekend IBAN-nummer beschikbaar is, wordt anderhalve maand vóór de vervaldatum een procedure opgestart om de gebruiker ertoe aan te zetten een geldig IBAN-nummer mee te delen, zodat de aanschafwaarde van de vervallen dienstencheques alsnog kan worden terugbetaald. Daartoe worden verschillende notificaties via e-mail en Mijn Burgerprofiel verstuurd. Indien hieraan geen gevolg wordt gegeven, wordt een brief verzonden naar het adres van de gebruiker. Indien ook daarna geen geldig IBAN-nummer wordt meegedeeld, kan geen terugbetaling plaatsvinden en wordt de aanschafwaarde van de vervallen dienstencheques teruggestort aan de Vlaamse overheid. De uitzonderingsgrond van overmacht blijft van toepassing overeenkomstig de bepalingen en algemene beginselen van het Burgerlijk Wetboek.

De digitalisering maakt het aldus mogelijk om de gebruiker proactief te informeren over de vervaldatum en de terugbetalingsprocedure, waardoor het risico op verlies verder wordt beperkt.

Tegelijk wordt de geldigheidsduur voor de erkende onderneming vastgelegd op twee maanden na de vervaldatum voor de gebruiker. Vandaag is een dienstencheque voor de onderneming slechts 1 maand langer geldig dan voor de gebruiker, om haar toe te laten de dienstencheques tijdig voor terugbetaling in te dienen bij de uitgiftemaatschappij. Sinds de digitalisering van het systeem geldt echter een validatietermijn die kan oplopen tot 30 dagen. Wanneer een dienstencheque wordt gebruikt kort voor de vervaldatum, kan het gebeuren dat de validatie pas na verloop van die termijn wordt afgerond. In die gevallen beschikt de onderneming vandaag niet altijd over voldoende tijd om de dienstencheque nog tijdig in te dienen voor terugbetaling. Dit kan ertoe leiden dat correct geleverde en tijdig geregistreerde prestaties niet meer uitbetaald worden, terwijl de dienstencheque wel binnen de geldigheidsduur door de gebruiker werd aangewend.

Door de geldigheidsduur voor de erkende onderneming met twee maanden te laten doorlopen na de vervaldatum voor de gebruiker, wordt dit risico weggenomen en wordt gewaarborgd dat correct geleverde en tijdig geregistreerde prestaties ook effectief kunnen worden uitbetaald.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Dit artikel bepaalt dat de onderneming de reglementering inzake het Wetboek Economisch Recht dient na te leven als een erkenningsvoorwaarde.

Artikel 2

Dit artikel bepaalt allereerst dat de geldigheidsduur van een dienstencheque voor de gebruiker voortaan 9 maanden bedraagt in plaats van de huidige 12 maanden.

Daarnaast worden niet gebruikte dienstencheques uitgesloten van automatische terugbetaling na het verstrijken van de geldigheidsduur indien er op dat moment geen geldig IBAN-rekeningnummer van de gebruiker geregistreerd is bij het uitgiftebedrijf.

Artikel 3

Dit artikel bepaalt dat de geldigheidsduur van een dienstencheque voor de onderneming voortaan 11 maanden bedraagt in plaats van de huidige 13 maanden, waarbij deze dus voortaan 2 maanden langer zal gelden dan de geldigheidsduur voor de gebruiker.

Artikel 4

Dit artikel bepaalt de inwerkingtredingsdatum, met name 10 dagen na publicatie in het Belgisch Staatsblad. De bepalingen in artikel 2, 1° en in artikel 3 treden evenwel in werking op 1 januari 2027.

Artikel 5

Dit artikel hoeft geen toelichting.

3 BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

In het ontwerp van BVR worden een aantal zaken aangekaart. De meeste wijzigingen hebben een budget neutrale of eerder een positieve impact op de basisallocatie van de dienstencheques.

Zo heeft de uitbreiding van de erkenningsvoorwaarde, ten gevolge van het consumentenrecht, geen financiële impact.

Ook de wijziging van de geldigheidsduur van de dienstencheque voor de gebruiker heeft geen negatieve impact. Voor de burger is er geen financieel verlies, aangezien vervallen dienstencheques in het digitale systeem automatisch worden terugbetaald aan de aanschafwaarde.

De verlenging van de geldigheidsduur van dienstencheques voor ondernemingen heeft wel een, zij het zeer beperkt, financiële impact op de basisallocatie. Hierdoor kunnen meer dienstencheques tijdig worden ingediend voor uitbetaling. Het gaat echter om cheques die correct en tijdig door de burger werden gebruikt en die sowieso recht hebben op uitbetaling. Deze maatregel geldt daarom als een rechtzetting na de wijziging van de validatietermijnen sinds juni 2025.

Tot slot heeft ook de beperking van de terugbetaling van vervallen dienstencheques aan burgers die hun IBAN niet tijdig hebben geregistreerd een beperkte positieve financiële impact. De dienstencheques die niet kunnen worden terugbetaald, vloeien via de ontvangstenzijde terug naar de Vlaamse overheid.

B. ESR-TOETS

Deze wijziging heeft geen impact op de ESR.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Deze wijziging heeft geen impact op het personeel van de Vlaamse Overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

De lokale en provinciale besturen die over een sui generis afdeling dienstencheque beschikken zullen deze bepalingen moeten naleven.

4 ADVIES SERV

De Vlaamse sociale partners binnen de SERV hebben zich bij hun advisering louter beperkt tot het akte nemen van de voorgestelde wijzigingen.

5 ADVIES RAAD VAN STATE

Het ontwerpbesluit werd aangepast aan de bemerkingen van de Raad van State enerzijds inzake de aanhef met betrekking tot de rechtsgronden en de vormvereisten en anderzijds inzake de inwerkingtreding.

Er wordt daarnaast geopteerd om de verwijzing naar het WER in globo te behouden, gezien de bepalingen inzake consumentenrecht deels verspreid opgenomen zijn in verschillende boeken hiervan, zodanig dat alle relevante en gerelateerde bepalingen vervat zijn.

6 VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar definitieve goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerp van besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 december 2001 betreffende de dienstencheques, wat betreft de naleving van het consumentenrecht en de geldigheidsduur van de dienstencheques,

2° de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk te gelasten het voormelde ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering te laten publiceren in het Belgisch Staatsblad.

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk

Zuhal DEMIR

Bijlagen:

1. Het ontwerp van besluit;
2. het advies van de SERV van 6 juli 2026
3. het advies van de Raad van State van 30 juli 2026